

Mizeriile vieții și bolile sociale exprimate prin condeii unui bănățean
 Mircea MĂRAN, *Mizeriile vieții. Folclor, amintiri, povestiri, I*, Zrenianin, Editura ICRV, 2014, 199 pagini

Virginia POPOVIĆ
 Universitatea Novi Sad, Serbia

După volumul dedicat lui Nicolae Țințariu, unul dintre cei patru frați ai familiei Țințariu, a apărut un volum de valoare inestimabilă al altui frate, Alexandru Țințariu, *Mizeriile vieții*. Volumul I, care cuprinde folclor, amintiri și povestiri, aduce la suprafață unele date mai puțin cunoscute sau aproape necunoscute despre bogata activitate literar-publicistică de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea în Banat. Aproape toate istoriile literare din Voivodina precum și unele cărți de critică literară vorbesc, în lipsa unor argumente mai clare, despre literatura română de pe aceste meleaguri, ea fiind "relativ tânără" și care datează din deceniul cinci al secolului trecut. Cartea de față vine cu date precise și cu dovezi în formă de povestiri și pagini adevărate de folclor literar bănățean, semnate de Alexandru Țințariu, scriitor, publicist și traducător din Petrovăsâla (Vladimirovaț), în care se demonstrează faptul că activitatea literară și publicistică la începutul secolului al XX-lea a fost destul de bogată, oamenii de condei de atunci publicând texte în foarte multe reviste și gazete literare din Banatul sârbesc și România.

Alexandru Țințariu nu a trăit întreaga viață în satul său natal, nici în satul Uzdin, de unde provine familia mamei sale și de unde a moștenit talentul și iubirea față de cuvântul scris, o parte a vieții a trăit-o în orașul Panciova iar mai apoi la Sibiu și Timișoara. Dragostea față de oamenii în mijlocul cărora și-a petrecut anii copilăriei, l-a determinat să așterne pe hârtie povestiri și amintiri despre ei, idealizând viața de la sat și moravurilor lor. Fiind un lupător pentru ideea emancipării naționale și culturale a românilor din Monarhia Austro-Ungară, a întâmpinat foarte multe greutăți în libera sa exprimare literară, dar și "din cauza dezbinării existente în cadrul comunității românești de acolo" (Măran, p. 12), intelectualii din acea vreme nu erau întotdeauna de părerea condeii necruțător al lui Alexandru Țințariu.

În volumul de față, istoricul Mircea Măran a publicat cu atenție materialul cules din mai multe biblioteci și colecții de arhivă, adunând la un loc textele (literare) lui Alexandru Țințariu publicate în revistele *Steaua* (Panciova), *Revista ilustrată* (Șoimuș), *Poporul român* (Arad), *Familia* (Timișoara), *Tribuna* (Arad), *Familia* (Petrovăsâla), etc. Țințariu publică foarte multe creații folclorice culese din localitățile din jurul Panciovei, în volumul de față, la capitolul dedicat folclorului se găsesc câteva poezii populare intitulate *Doine populare din Banat*, *Descânțete ale poporului* și *Datini și credințe populare*, dovedind marea atașare a scriitorului față de țărănul român, arătând prin operele sale neajunsurile, moravurile societății de la sfârșitul secolului trecut

precum și inadaptarea lui la schimbările accelerate din societate în acea perioadă. Datinile, poveștile, poezia populară sunt și ele niște arhive ale popoarelor. Cu ele se poate oricând reconstitui trecutul întunecat a poporului din satele noastre și limba vorbită în Banat înainte cu mai mult de o sută de ani. Fiind pe alocuri textele culese de istoricul Mircea Măran cu anumite influențe dialectale, ne dăm seama de autenticul și ineditul acestor povești, de tristețile și mizeriile vieții în care fiecare om, mai întâi se luptă contra neîncrederii în intelectualii vremii din Panciova și împrejurimi, iar pe de altă parte laudă contribuția unor bănațeni la lupta pentru menținerea identității naționale românești. Poezia populară este întâia fază a civilizației unui neam ce se trezește la lumina vieții, fiind păstrătoarea limbii și al obiceiurilor strămoșești. De aceea, Mircea Măran le-a pus în fața tuturor celorlalți povestiri intercalate între copertele volumului de față, fiind conștient de prețioasa dimensiune pe care aceste versuri le au pentru cultura noastră românească.

Povestirile și schițele publicate mai întâi în reviste din Oradea Mare, Budapesta, Arad, etc. iar apoi piesele sale de teatru publicate la diferite edituri din Cluj, Arad și Brașov, aduc o altă lume, decât în poeziile populare. Anume, la începutul secolului al XX-lea se schimbă viziunea asupra lumii sub influența noilor descoperiri științifice, apare acum pozitivismul care e acum criticat, nu se mai fac clasificări pe „tipuri” și categorii, ci se trece la studierea individualului, a trăirii individuale a vieții, eliberate de normele și etichetele tipologice și categoriale. Această influență s-a simțit în toate colțurile Europei și se pare că a ajuns și până la intelectualii noștri din Banat. În operele scriitorilor apare crâncena prezentare a vieții, realismul dur, țărani cu tot felul de neajunsuri, nevoi, dorințe neîmplinite, de la boli sociale, la boli fizice și degradare morală. De aici și titlul volumului *Mizeriile vieții* care circumscrie mizeria clasei țărănești, mizeria socială, mizeria morală. Autorul povestirilor, Alexandru Țințariu încearcă să ofere o altă viziune asupra lumii, presărată cu elementele de naturalism și de un anume soi de realism folcloric, de o viziune naturalistă *avant la lettre* foarte des întâlnită în baladele populare balcanice, în special sârbești și românești. La Țințariu, naturalismul servește, în povestirile sale, unor precepte moraliste ca și multor altor contemporani ai săi din România, unde prezentarea crudă a bolilor sociale apare ca o lecție de morală, anume omul trebuie să se ferească de vicii care pot să-l conducă la degradare fizică și sufletească. Cu o morală a revoltei în cuget, eroii opun credința lor în demnitatea umană, unei înțelegeri mai presus de fatalismul biologic. Țințariu evocă cu predilecție omul din popor, pe cel din trecut și mai mult pe cel din prezent lui, o ființă cu instincte puternice, știind să-și croiască singur destinul sau zdrobindu-se de împrejurările vieții pe care el o trăiește. În povestirile sale țăranul este un om eroic: puternicele lui instincte sunt o formă de expansiune a vieții. Dacă citim titlurile povestirilor culese de Mircea Măran și publicate în volumul de față, descoperim adevărate mizerii ale țăranului bănațean și problemele cu care se confruntă în viața lui cotidiană: mizeriile vieții, chinurile vieții, iluzii veștejite, singur în lume, soarta amară a omului, vieți în flăcări și cenușe, jertve ale iubirilor, țipătul de groază și moartea, leșinuri, osânde, nebunii, nervozitate, sinucideri, boli fiziologice și dușmăni... toate aceste fapte sunt redată clar, în povestiri cursive și în propoziții presărate cu bănațenisme. Alexandru Țințariu, prin înfățișarea reală a vieții, în povestirile sale presărate de un realism crud și rece, la începutul secolului trecut a devenit unul dintre puținii oameni de condei care a intrat în publicistica și literatura română de la noi și din România.

Partea a treia a cărții unde sunt publicate schițele publicate de Țințariu în revista *Familia* din Timișoara poartă titlul *Salon* și aici sunt publicate schițele cu nuanțe romantice, unde principalele motive sunt Erosul și natura, nocturnul, oniricul și macabru, fantezia și fantastical, viața și moartea.

Prin această carte, Mircea Măran a făcut un efort care a dat roade, a încercat să descopere cercetătorilor de viitor ai literaturii române din Voivodina că literatura de pe aceste meleaguri are rădăcini în vremuri mult mai îndepărtate decât se știa până acum.